

economics (by Anna Shymkiw, 20,000 headwords), and linguistics (by Lada Kolomiets et al., 9,500 terms). A general English-Ukrainian dictionary is being compiled, one entry at a time, in response to search queries. A large phraseological dictionary is also being added to the website in a piecemeal fashion.

The Large Electronic Dictionary of Ukrainian (VESUM) is a machine-readable POS dictionary. With 316,000 lemmas and over four million generated word forms, it is the biggest of its kind for Ukrainian and has been adopted for full-text search in the Ukrainian-language Wikipedia.

Another project is the Pravopysnyk LanguageTool—an advanced Ukrainian spellchecker which checks also grammar and style (<http://languagetool.org/uk/>). Finally, the Brown Ukrainian Corpus (BrUK) is a project to build a one-million POS-tagged, lemmatized and disambiguated corpus of modern Ukrainian that can be used, inter alia, to train a Ukrainian POS tagger. All r2u projects are available online, and the corresponding links are provided in the article.

Keywords: *computational linguistics, natural language processing, computer lexicography, corpus linguistics, corpus, r2u, electronic dictionary, VESUM, Wikipedia, Pravopysnyk, LanguageTool, Brown Corpus, BrUK.*

Мовна мозаїка

ПОЗАЯК – ЦЕ ЯК?

В останні десятиріччя помітне активне вживання слова *позаяк*. На нього натрапляємо в сучасній художній літературі, радіо- й телефірі, пресі, наукових текстах і навіть у розмовному літературному мовленні, напр.: *Аж надто примітивний засіб до підслуховування, очевидно, не дав ніяких результатів, позаяк дідусь вийшов у коридор і став заглядати у шпарину* (М. Гримич); *Кен та Рейчел, позаяк вони пройшли на фестивалі раніше від нашого тріо, сиділи на іншій лаві двома рядами ближче до майданчика* (М. Кідрук); *...восплачте, пророки, згадайте нас на суді, позаяк ближчає літо Господне!* (Є. Пашковський); *Серед пріоритетів Національної експертної комісії — удосконалення нормативно-правової бази, позаяк у чинному законі багато недоліків* (Віче, 2010, № 13); *Болларди на Андріївському узвозі не вмикають, позаяк місто не приймає їх у комунальну власність* (Телеканал «112 Україна», 18.04.2016); *За ієрархією форм вираження об'єктного значення центральне місце в синтаксичній системі української мови посідає знахідний відмінок, який є спеціалізованим виразником прямого об'єкта, позаяк реалізує всі типи об'єктних синтаксем...* (С. Різник); *...свобода означає вибір між добром і злом, що стоять перед людиною, позаяк без такого вибору немає і бути не може морального життя* (О. Киричук) та ін.

Однак деякі мовці не розуміють, що означає слово *позаяк*, або навіть хибно вважають його новотвором. Насправді *позаяк* — причинний сполучник. Його синоніми — *тому що, оскільки, через те що, бо*. В українській літературній мові функціонує вже понад сто років. Наприкінці XIX — початку XX ст. *позаяк* досить широко використовували і в художній літературі, і в публіцистиці, і в епістолярному стилі, причому як загальноживане слово. Серед письменників та громадських діячів — І. Франко, В. Стефаник, М. Коцюбинський, В. Самійленко, М. Старицький, О. Пчілка, М. Драгоманов, М. Лисенко та ін. За радянського часу цей сполучник уживали обмежено, переважно в художній літературі як застаріле, жартівливе слово або й з виразною іронією чи взагалі для негативної характеристики персонажів. У перші дві десятиріччя XXI ст. *позаяк* знову повернувся до активного використання в ролі загальноживаного сполучного засобу.

Лариса Колібаба